

Sygn. akt III AUa 738/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 października 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SA Magdalena Kostro-Wesołowska(spr.)

Sędziowie: SA Aleksandra Tobiasz-Skrzypek

SO del. Agnieszka Ambroziak

Protokolant: st.sekr.sądowy Marta Brzezińska

po rozpoznaniu w dniu 7 października 2016 r. w Warszawie

sprawy O. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W.

o wznowienie postępowania w przedmiocie podlegania ubezpieczeniom społecznym

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W.

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa- Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 20 lutego 2015 r. sygn. akt VII U 2334/14

I. zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie;

II. zasądza od O. W. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego za obie instancje.

UZASADNIENIE

O. W. odwołała się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. z 10 września 2014 r. odmawiającej wszczęcia postępowania w sprawie wniosku wznowienie postępowania w sprawie ustalenia okresu podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, zakończonego decyzją z 29 listopada 2012 r. Odwołująca się wniosła o zmianę decyzji organu rentowego przez wznowienie postępowania oraz zasądzenie kosztów procesu.

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 20 lutego 2015 r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że nakazał wznowienie postępowania zakończonego prawomocną decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. z 29 listopada 2012 r., znak (...) -1 (pkt I), zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. na rzecz odwołującej się kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt II). Sąd Okręgowy ustalił, że decyzją z 29 listopada 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. stwierdził, że O. W. podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej począwszy od 1 czerwca 2006 r. Decyzja została wysłana na adres (...) w W.. Odebrał ją ojciec

odwołującej się. Decyzją z 7 lutego 2014 r. organ rentowy ustalił wysokość zadłużenia odwołującej się, decyzja została wysłana na adres ul. (...) w J.. Odwołanie od tej decyzji wpłynęło do tutejszego Sądu Okręgowego i sprawa została zarejestrowana pod sygn. VII U 591/14 - obecnie postępowanie jest zawieszono postanowieniem z 4 września 2014 r., do czasu rozstrzygnięcia niniejszej sprawy (k-91 akt sprawy VII U 591/14). Na podstawie danych wynikających z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej ((...)) Sąd Okręgowy ustalił, że odwołująca się zgłosiła działalność gospodarczą pod firmą (...) od 15 kwietnia 2006 r. pod adresem ul. (...) w J. wskazując adres zamieszkania ul. (...) w W.. W dniu 12 maja 2014 r. odwołująca się złożyła wniosek o wykreślenie z (...) (dokumentacja w kopercie k-28). Dane adresowe odwołującej się zostały uwidocznione w wypisie z (...) datowanym na 9 grudnia 2014 r., tj. ul. (...) w J. jako miejsce wykonywania działalności oraz adres do doręczeń. Takie same dokładnie adresy widnieją na wydruku z (...) datowanym na 6 września 2012 r., znajdującym się w aktach organu rentowego w teczce oznaczonej jako (...), dołączonej przez organ rentowy do sprawy VII U 591/14. Nie wskazano w tym dokumencie adresu ul. (...) w W., jak w decyzji z 29 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy ustalił ponadto, że pismem z 3 września 2014 r. odwołująca się złożyła wniosek (podanie) o wznowienie postępowania „w celu uchylecia ostatecznej decyzji z 29 listopada 2012 r.”. Zaskarżoną decyzją z 10 września 2014 r. organ rentowy odmówił wszczęcia postępowania w sprawie wniosku o wznowienie postępowania w sprawie ustalenia podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie dokumentów złożonych do akt sprawy oraz dokumentów z akt złożonych przez organ rentowy, a także dokumentacji nadesłanej przez Wydział Działalności Gospodarczej i Zezwoleń dla D. M. (...) m.st. W. (koperta k – 28 a. s.). We wskazanym wyżej zakresie Sąd Okręgowy poczynił ustalenia na podstawie akt sprawy VII U 591/14 i dołączonych do niej akt organu rentowego. Żaden dowód nie został zakwestionowany przez strony co do prawdziwości. Przy takich ustaleniach faktycznych Sąd uznał odwołanie za zasadne. Wskazał, że przedmiotem sporu była zasadność odmowy wznowienia postępowania zakończonego prawomocną decyzją z 29 listopada 2012 r., na mocy której organ rentowy stwierdził podleganie przez odwołującą się obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej począwszy od 1 czerwca 2006 r.

Zdaniem Sądu Okręgowego organ rentowy nietrafnie przyjął, że odwołująca się otrzymała decyzję z 29 listopada 2012 r., opierając się jedynie na tej podstawie, że odbiór decyzji pokwitował ojciec odwołującej się. Jak wynika z ustaleń faktycznych organ rentowy sam sprawdził i ustalił już 6 września 2012 r., a więc niecałe 3 miesiące przed wydaniem decyzji w dniu 29 listopada 2012 r., że adres ul. (...) w W. nie jest właściwy ani do doręczeń, ani też jako adres prowadzonej działalności gospodarczej. Niezasadnie więc organ rentowy argumentował w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji, że decyzja z 29 listopada 2012 r. została skutecznie doręczona w dniu 4 grudnia 2012 r. Inna już argumentacja została natomiast przedstawiona w odpowiedzi na odwołanie. Mianowicie organ rentowy powołał się na przekroczenie terminu do złożenia wniosku o wznowienie postępowania wskazując ponadto, że o decyzji z 29 listopada 2012 r. poinformował pełnomocnika odwołującej się w odpowiedzi na odwołanie od innej jeszcze decyzji z dnia 7 lutego 2014 r. Zdaniem Sądu Okręgowego skrótowe (jednozdanowe) odniesienie się w odpowiedzi na odwołanie w innej sprawie między tymi samymi stronami do decyzji z 29 listopada 2012 r. nie może przesądzać o braku możliwości złożenia wniosku o wznowienie postępowania dotyczącego tej właśnie decyzji.

Sąd Okręgowy zważył ponadto, że zgodnie z art. 41 § 1 i 2 k.p.a., obowiązującym w dacie wydania decyzji w dniu 29 listopada 2012 r., w toku postępowania strony oraz ich przedstawiciele i pełnomocnicy mają obowiązek zawiadomić organ administracji publicznej o każdej zmianie swego adresu. W razie zaniedbania obowiązku określonego w § 1 doręczenie pisma pod dotychczasowym adresem ma skutek prawny. Sąd Okręgowy podzielił pogląd wyrażony w wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 14 lutego 2012 r. (I OSK 1169/11 LEX nr 1120577), że postępowanie administracyjne opiera się na zasadzie skargowości i oficjalności działania, jednakże w postępowaniach wszczynanych z urzędu nie może ograniczać praw strony jedynie do doręczenia jej decyzji w sprawie i możliwości złożenia przez nią odwołania. Zawiadomienie strony o wszczęciu postępowania w sprawie jest jednym z najistotniejszych aspektów realizacji zasady ogólnej czynnego udziału strony w postępowaniu. Gwarancją realizacji tego prawa strony jest sankcja wzruszenia decyzji w trybie wznowienia postępowania na podstawie art. 145 § 1 pkt 4 k.p.a. Trudno przy tym, w świetle wydruku z (...) z 6 września 2012 r., uznać za zasadne twierdzenie organu rentowego, że odwołująca się zaniedbała obowiązek określony w § 1 art. 41 k.p.a., który stanowi, że w toku postępowania strony

oraz ich przedstawiciele i pełnomocnicy mają obowiązek zawiadomić organ administracji publicznej o każdej zmianie swego adresu. Skoro bowiem adres ul. (...) w J. był wskazany w tej ewidencji i był znany organowi rentowemu już we wrześniu 2012 r., niezasadne było wysłanie decyzji z 29 listopada 2012 r. na adres zamieszkania jej ojca i następnie argumentowanie, że odwołująca się nie wskazała aktualnego adresu dla doręczeń. Istotny dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie jest również i fakt, że organ rentowy wnosząc o oddalenie odwołania w niniejszej sprawie wskazał już inną argumentację niż w zaskarżonej decyzji, a mianowicie uchybienie terminowi do wniesienia podania o wznowienie postępowania wskazanego w art. 148 § 1 k.p.a.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że nakazał wznowienie postępowania zakończonego prawomocną decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. z dnia 29 listopada 2012 r., znak (...) -1.

Na podstawie art. 98 k.p.c. oraz § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013, poz.461 tj.) Sąd Okręgowy zasądził od organu rentowego na rzecz odwołującej się kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł organ rentowy zaskarżając go w całości. Apelujący oparł się na zarzutach:

1) naruszenia przepisów postępowania, mających wpływ na wynik sprawy, tj.: - art. 477¹⁴ k.p.c. gdyż norma ta nie uwzględnia w katalogu rozstrzygnięć merytorycznych rozstrzygnięcia o treści wskazanej w pkt 1 zaskarżonego wyroku, a właściwym rozstrzygnięciem w okolicznościach niniejszej sprawy jest tylko rozstrzygnięcie oddalające odwołanie, - art 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i dokonania jego oceny z pominięciem istotnej części tegoż materiału, tj. pisma Naczelnika Urzędu Skarbowego W. M. z 3 listopada 2014 r., z którego wynika, że wydana 29 listopada 2012 r. decyzja organu rentowego, której uchylenia odwołująca domaga się, doręczona została na adres właściwy wskazany przez odwołującą w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą, a zatem jej skuteczne doręczenie pozbawia wszczęcia postępowania wznowieniowego jakichkolwiek podstaw. Apelujący wniósł o zmianę wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie odwołania oraz zasądzenie od odwołującej na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego, wg norm przepisanych. W uzasadnieniu apelacji podniesiono, że art. 477¹⁴ k.p.c. normuje wyczerpująco katalog rozstrzygnięć sądu odwoławczego rozpoznającego w pierwszej instancji odwołania od decyzji organów rentowych w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Sąd ten, wydając rozstrzygnięcie merytoryczne, może albo uwzględnić odwołanie, albo je oddalić. Uwzględniając odwołanie może zmienić zaskarżoną decyzję w całości lub w części, orzekając zarazem co do istoty sprawy albo w przypadku niewydania decyzji przez organ rentowy - zobowiązać organ do wydania decyzji w określonym terminie, zawiadamiając o tym organ nadrzędny, lub też samodzielnie rozstrzygnąć sprawę, orzekając co do istoty sprawy. W szczególności sąd pierwszej instancji nie może uchylić zaskarżonej decyzji i przekazać sprawy organowi rentowemu do ponownego rozpoznania. W każdym przypadku wadliwości decyzji musi orzec co do istoty sprawy. Niedopuszczalne jest zatem stwierdzenie przez sąd w sentencji wyroku, że nakazuje wznowienie postępowania zakończonego prawomocną decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddziału w W. z 29 listopada 2012 r. Sąd pierwszej instancji nie mógł postąpić inaczej niż rozpoznać sprawę merytorycznie, a zatem uwzględniając cały materiał dowodowy wydać orzeczenie oddalające odwołanie, jako że brak jest podstaw do jego uwzględnienia. Ponadto, wbrew twierdzeniom odwołującej się, decyzja z 29 listopada 2012 r. nr (...) -1, której uchylenia się domaga, została skutecznie doręczona 4 grudnia 2012 r. Od decyzji nie wniesiono odwołania, w związku z czym uprawomocniła się z dniem 4 stycznia 2013 r. Wprawdzie odwołująca się twierdzi, iż o treści decyzji nie była poinformowana, gdyż wówczas miejscem jej zamieszkania był J., ul. (...), a nie adres wskazany w decyzji, ale z akt organu rentowego (k-10) wynika, że o adresie: J. ul. (...) odwołująca się zawiadomiła organ dopiero w styczniu 2014 r. składając odpowiedni druk (...). Natomiast w poprzednio składanych dokumentach zgłoszeniowych nie wskazywała innego adresu niż W. ul. (...). Pod tym adresem również figuruje w Urzędzie Skarbowym W. - M.. W tych okolicznościach wniosek odwołującej się w

zakresie wznowienia postępowania był całkowicie bezpodstawny, w związku z czym organ rentowy odmówił wszczęcia postępowania.

Organ rentowy wskazał również że nawet gdyby okazało się, że jednak odwołująca się nie brała udziału w postępowaniu i o treści decyzji nie wiedziała, to i tak uchybiła terminowi określone w art. 148 § 1 k.p.a. O treści decyzji z całą pewnością dowiedziała się bowiem z pisma organu rentowego „odpowiedź na odwołanie” doręzonego 6 maja 2014 r. W tych okolicznościach sąd pierwszej instancji, mając na uwadze katalog rozstrzygnięć określony w art. 477⁽¹⁴⁾ k.p.c. winien rozstrzygnąć poprzez oddalenie odwołania. **Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.** Apelacja podlega uwzględnieniu. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych zasadą jest, iż zakres przedmiotowy rozpoznania i rozstrzygnięcia postępowania sądowego (przedmiot sporu) jest wyznaczony w przede wszystkim przedmiotem decyzji organu rentowego zaskarżonej do sądu ubezpieczeń społecznych, a w drugim rzędzie przedmiotem postępowania sądowego, określonego zakresem odwołania od decyzji organu rentowego do sądu (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2008 r., II UZ 4/08, OSNP 2009 nr 11-12, poz. 163 i orzecznictwo tam przytoczone). W przedmiotowej sprawie była to decyzja z 10 września 2014 r. odmawiająca wznowienia postępowania w sprawie podlegania odwołującej się ubezpieczeniom społecznym, zakończona decyzją z 29 listopada 2012 r. oraz wniesione od niej odwołanie. Stosownie do art. 83a ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2016 r., poz. 963, dalej jako: ustawa systemowa) decyzje ostateczne Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu, mogą być z urzędu przez Zakład uchylone, zmienione lub unieważnione, na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego. Wskazaną przez odwołującą się przesłanką wznowienia postępowania było to, że jako strona bez własnej winy nie brała udziału w postępowaniu (art. 145 § 1 pkt 4 k.p.a.), nie wiedziała o decyzji wydanej w przedmiocie ustalenia okresu jej podlegania ubezpieczeniom społecznym. W ocenie Sądu Apelacyjnego, wbrew odmiennemu zapatrywaniu Sądu Okręgowego, okoliczność złożenia wniosku o wznowienie postępowania z przekroczeniem terminu ustanowionego w art. 148 § 2 k.p.a. dla dokonania tej czynności, nie może zostać zmarginalizowana, nawet jeśli została podniesiona dopiero w odpowiedzi na odwołanie od objętej sporem decyzji. Uruchomienie nadzwyczajnego trybu weryfikacji - ze względu na istotne wady postępowania - decyzji, która uzyskała przymiot ostateczności, przy zasadzie stabilności decyzji, statuowanej w art. 16 k.p.a., uzależnione zostało w pierwszym rzędzie od zachowania terminu do dokonania czynności inicjującej ten tryb. Badanie zachowania terminu dokonywane jest w pierwszej kolejności. Zgodnie z art. 148 § 1 k.p.a. strona wnosi podanie o wznowienie postępowania do organu administracji publicznej, który wydał w sprawie decyzję w pierwszej instancji w terminie jednego miesiąca od dnia, w którym dowiedziała się o okolicznościach stanowiących podstawę wznowienia. W przypadku wystąpienia sytuacji z art. 145 § 1 pkt 4 k.p.a., to jest niebrania udziału w postępowaniu bez własnej winy, termin biegnie zaś od dnia dowiedzenia się o decyzji (art. 148 § 2 k.p.a.). Artykuł 148 § 2 k.p.a. nie wymaga przy tym dla otwarcia biegu terminu do wniesienia podania o wznowienie postępowania z przyczyny określonej w art. 145 § 1 pkt 4 k.p.a. doręczenia decyzji, której dotyczy żądanie wznowienia. Bieg terminu rozpoczyna się w dacie powzięcia przez stronę wiadomości o istnieniu danej decyzji. Istotne jest to, aby do strony dotarła wiadomość o wydaniu decyzji i o zawartym w niej rozstrzygnięciu, niezależnie nawet od źródła, z którego pochodzi informacja. Naczelny Sąd Administracyjny podkreślił w wyroku z 15 maja 2008 r., II OSK 547/07 (LEX nr 489632), że: „Powzięcie wiadomości o wydaniu decyzji nie jest (...), pojęciem tożsamym z zawiadomieniem o pełnej treści decyzji, co mogłoby nastąpić dopiero po doręczeniu decyzji. W pierwszym przypadku chodzi tylko o informację o wydaniu decyzji, w drugim o czynność jej doręczenia. Artykuł 148 § 2 k.p.a. nie wymaga dla otwarcia biegu terminu do wniesienia podania o wznowienie postępowania z przyczyny określonej w art. 145 § 1 pkt 4 k.p.a. dopełnienia wymogu doręczenia decyzji, której dotyczy żądanie wznowienia. Bieg tego terminu rozpoczyna się w dacie powzięcia przez stronę wiadomości o istnieniu danej decyzji. Istotne jest to, aby do strony dotarła wiadomość o wydaniu decyzji i o zawartym w niej rozstrzygnięciu, niezależnie od źródła, z którego pochodzi informacja”. Podobnie też przyjął Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu w wyroku z 27 stycznia 2010 r., IV SA/Po 506/09, (LEX nr 554245), uznając że informacja o wydanej decyzji wcale nie musi pochodzić od organu wydającego decyzję, lecz może pochodzić z innych źródeł, byleby wskazywała na treść rozstrzygnięcia w danej sprawie. Sąd Apelacyjny podziela powyższy pogląd. Moment powzięcia obiektywnej wiadomości o okoliczności stanowiącej podstawę wznowienia postępowania rozpoczyna bieg terminu do złożenia podania o wznowienie, o którym mowa w art. 148 § 2 k.p.a. (por. też wyrok NSA z 26 marca 2010 r., I OSK 99/09, LEX nr 595668). Sąd Apelacyjny zważył przy

tym, że w piśmiennictwie wyrażono pogląd, że miesięcznego terminu, o którym mowa w art. 148 k.p.a., nie należy liczyć od dnia, w którym o podstawie wznowienia dowiedział się pełnomocnik skarżącego w związku z prowadzeniem innej sprawy, jeśli nie dowiedział się o niej skarżący. Nie można bowiem przyjąć, że obowiązki profesjonalnego pełnomocnika rozciągają się aż tak szeroko, że w ich ramach musi on przewidywać, iż skarżący będzie chciał wznowić postępowanie administracyjne. W rozpoznawanej sprawie pełnomocnik procesowy odwołującej się o wydaniu decyzji w dniu 29 listopada 2012 r. i zawartym w niej rozstrzygnięciu dowiedział się z doręczonej mu odpowiedzi na odwołanie od decyzji z 7 lutego 2014 r. orzekającej o wysokości zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia. Ze względu na przedmiot rozstrzygnięcia w obu decyzjach: z 29 listopada 2012 r. i z 7 lutego 2014 r. i zachodzący między nimi związek organ rentowy powołał się na decyzję dotyczącą podlegania ubezpieczeniom społecznym jako podstawę wydania decyzji dotyczącej wysokości zadłużenia. W przedmiotowej odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wyraźnie podał, kiedy i jakiej treści decyzja zapadła w przedmiocie podlegania ubezpieczeniom. Odpowiedź ta została doręczona 6 maja 2014 r. (k – 28 akt sprawy VII U 591/14). Powyższe dane były wystarczające do uznania, że z tą datą dotarła do pełnomocnika wiadomość o wydaniu decyzji i jej treści. Nawet jeśli odwołująca się w dacie doręczenia pełnomocnikowi odpowiedzi na odwołanie nie powzięła powyższej informacji, to najpóźniej dowiedziała się w dniu 13 maja 2014 r. uczestnicząc w rozprawie w sprawie VII U 591/14. W protokole rozprawy znajduje się zapis (oświadczenie pełnomocnika), że odwołująca się nie otrzymała decyzji z dnia 29 listopada 2012 r. oraz wniosek o zwrócenie się do organu rentowego o przesłanie dowodu doręczenia tej decyzji. W takim stanie rzeczy, według Sądu Apelacyjnego, za datę powzięcia przez odwołującą się wiadomości o wydaniu decyzji i zawartym w niej rozstrzygnięciu należy uznać - jako najpóźniejszą - datę 13 maja 2014 r. Za taką datę nie może być uznana data zapoznania się przez pełnomocnika procesowego z dołączonymi do akt sprawy VII U 591/14 aktami postępowania przed organem rentowym, zakończonego wydaniem decyzji w dniu 29 listopada 2012 r., co miało miejsce 1 września 2014 r. Powyższe akta postępowania przed organem rentowym zostały przedstawione Sądowi Okręgowemu 5 czerwca 2014 r., a pismo procesowe organu rentowego z 4 czerwca 2014 r. informujące o tym, doręczono pełnomocnikowi 17 czerwca 2014 r. (k – 79 a. s. VII U 591/14).

Mając powyższe na względzie, według Sądu Apelacyjnego, wystąpienie w dniu 3 września 2014 r. z wnioskiem o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej decyzją z 29 listopada 2012 r. nastąpiło z przekroczeniem ustawowego terminu z art. 148 § 2 k.p.a., wyznaczającego miesięczny termin na dokonanie tej czynności. Sąd Apelacyjny stoi na stanowisku, że w przypadku niezachowania terminu określonego w art. 148 § 2 k.p.a. prowadzenie dalszego postępowania zmierzającego do merytorycznego rozpatrzenia sprawy jest niedopuszczalne w odniesieniu do tych przesłanek, które pozwalają na wznowienie postępowania tylko na wniosek strony (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 17 maja 2012 r., II OSK 374/11, LEX nr 1219146 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 6 sierpnia 2014 r., II UK 525/13, LEX nr 1541052), a taki przypadek zachodzi właśnie, między innymi, gdy podstawę wznowienia postępowania ma stanowić art. 145 § 1 pkt 4 k.p.c. (por. art. 147 k.p.a.). Skutkiem powyższego jest przyjęcie, że stanowisko Sądu Okręgowego bagatelizujące przekroczenie terminu było nieprawidłowe. Zaskarżona decyzja odmawiająca wznowienia postępowania była prawidłowa wobec przekroczenia terminu do wystąpienia z żądaniem wznowienia postępowania. Dokonanie przy tym jej zmiany poprzez wznowienie postępowania, przy pominięciu powyższej okoliczności, nastąpiło z naruszeniem art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., co słusznie zarzucił organ rentowy. Zaskarżony wyrok nawet gdyby przyjąć, że żądanie wznowienia zgłoszono w terminie i zaszła przesłanka wznowienia i tak nie mógłby się ostać. Niedopuszczalne było bowiem dokonanie zmiany decyzji przez wznowienie postępowania zakończonego decyzją z 29 listopada 2012 r., ponieważ podstawą rozstrzygnięcia sądowego mogą być tylko przepisy prawa materialnego (i ewentualnie postępowania cywilnego), a nie przepisy procedury administracyjnej, jednakże przy uwzględnieniu konieczności wyjaśnienia, czy zachodzą przesłanki wznowienia postępowania (tu z art. 145 § 1 pkt 4 k.p.a.). Zważyć należy, że rozstrzygnięcia sądu ubezpieczeń społecznych (pierwszej instancji) o zasadności odwołania zapadają w formach określonych w art. 477¹⁴ k.p.c. z wyjątkiem wskazanym w jego § 4. Sąd ubezpieczeń społecznych wyposażony został w kompetencję merytorycznego rozstrzygnięcia spraw ubezpieczenia społecznego, a dotyczy to każdej sprawy, także sprawy wynikającej z odwołania od decyzji w przedmiocie unieważnienia decyzji, czy też wznowienia postępowania. Sąd Najwyższy przyjął (uchwała z 23 marca 2011 r., I UZP 3/10, wyrok z 21 stycznia 2013r., II UK 164/12, OSNP 2013 nr 21-22, poz. 261), że zasada rozstrzygnięcia przez sąd w postępowaniu

cywilnym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych o prawach lub obowiązkach stron na podstawie przepisów prawa materialnego oznacza, iż indywidualna norma prawna zawarta w orzeczeniu sądu ma charakter materialny, ustalający treść indywidualnego stosunku prawnego ubezpieczenia społecznego. Sąd dokonuje merytorycznej, a więc uwzględniającej przepisy prawa materialnego, kontroli prawidłowości decyzji organu rentowego, natomiast jej wady wynikające z naruszeń przepisów postępowania przed tym organem, pozostają zasadniczo poza zakresem jego rozpoznania. Zasadę tę potwierdza to, że sąd orzekający w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych może stosować jedynie przepisy Kodeksu postępowania cywilnego, co oznacza również, że w sferze zarzutów proceduralnych skarga kasacyjna może opierać się na podstawie naruszenia przepisów postępowania cywilnego (art. 398³ § 1 w związku z art. 1 k.p.c.). Należy także uwzględnić, że odwołanie od decyzji organu rentowego, aczkolwiek pełni rolę pozwu, nie podlega rygorom dla niego przewidzianym (art. 477¹⁰ k.p.c.). Wystarczy samo niezadowolenie z decyzji organu rentowego i wyrażenie woli co do odmiennego rozstrzygnięcia, a rzeczą sądu jest wyjaśnienie, jakie żądanie wynikające z prawa materialnego praw lub zobowiązań adresata decyzji organu rentowego zostało zgłoszone w odwołaniu. Sąd nie może zatem, kierując się żądaniem wyrażonym wprost przez odwołującego się jako uchylenie decyzji lub stwierdzenie jej nieważności (czy też, jak w niniejszej sprawie wznowienie postępowania), poszukiwać rozstrzygnięcia w oparciu o przepisy postępowania administracyjnego. Orzeczenie takie powinno wskazywać w swojej podstawie na właściwe przepisy prawa materialnego i wyjaśniać merytoryczną przyczynę rozstrzygnięcia w nawiązaniu do sformułowanych w nich warunków nabycia prawa lub nałożenia obowiązku. Tak więc, jak trafnie podnosi organ rentowy, jeżeli Sąd Okręgowy uznał faktyczne zaistnienie przesłanki wznowienia postępowania z art. 145 § 1 pkt 4 k.p.a., zakończonego wydaną 29 listopada 2012 r. decyzją w przedmiocie podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, to winien był merytorycznie rozstrzygać w tym przedmiocie, a nie zmieniać zaskarżoną decyzję przez wznowienie przedmiotowego postępowania. Podsumowując należy stwierdzić, że skoro zaskarżona decyzja (forma decyzji wynika z art. 83b ust. 1 ustawy systemowej) o odmowie wznowienia postępowania zakończonego decyzją z 29 listopada 2012 r. była prawidłowa z racji wystąpienia z żądaniem wznowienia z przekroczeniem terminu z art. 148 § 2 k.p.a., to brak było podstaw po uzyskaniu tego wyjaśnienia co do przewidzianej w art. 145 § 1 pkt 4 k.p.a. przesłanki wznowienia, do dokonanego przez Sąd Okręgowy wznowienia postępowania (jako takiego niedopuszczalnego, o czym wyżej), jak i do prowadzenia dalszego postępowania zmierzającego do merytorycznego rozpatrzenia sprawy. Sąd Okręgowy winien był na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalić odwołanie ze względu na brak podstaw do jego uwzględnienia, przy czym uchybienie terminu do wystąpienia z żądaniem wznowienia postępowania powoduje, że nie zachodzi potrzeba oceny, czy wskazana przez stronę przyczyna wznowienia faktycznie wystąpiła. ***Mają powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny z mocy art. 386 § 1 k.p.c. orzekł, jak w pkt I sentencji.***

O kosztach zastępstwa prawnego za obie instancje Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 w związku z art. 99 k.p.c. i § 11 ust. 2 oraz § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jednolity tekst: Dz. U. z 2013, poz.490 ze zm.) przyjmując stawkę minimalną w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego wobec niewskazania wartości przedmiotu zaskarżenia (pkt II sentencji).